

2016-12-15

Dnr: 511-891-16

Natura 2000-områdets namn och områdeskod
Lena-Husby, SE0210344

Områdestyp/status

SAC (Särskilt bevarandeområde enligt EU:s art- och habitatdirektiv).

Regeringen godkände utpekande av området i april 2004.

Tidigare bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen i mars 2009.

Denna bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen den 15 december 2016.

Områdets storlek

5,5 ha

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

<u>Kod</u>	<u>Namn</u>	<u>Areal</u>
4030	Torra hedar	0,7 ha
6210	Kalkgräsmarker	0,7 ha
6270	*Silikatgräsmarker	4,0 ha

*) Bevarandet av naturtypen har hög prioritet inom EU.

Naturtyperna förekommer i en småskalig mosaik, varför mer exakt utbredning inte kan visas. Kartan, bilaga 1 visar områdets gräns samt hur arealen naturtyper förhåller sig till de 0,1 ha som inte är klassad som naturtyp.

Ägarförhållanden

Gustavianska Stiftelsen vid Uppsala Akademi.

Kommun

Uppsala.

Översiktlig beskrivning av området

Natura 2000-området Lena-Husby ligger drygt en mil norr om Uppsala i Uppsala kommun, Uppland. Arealen är 5,5 hektar. Området utgörs av två betade åskullar – Långbergsbacken och Horsberget. Kullarna är omgivna av ett vackert åkerlandskap med en mycket bördig jord, delvis tack vare Fyrisån som rinner i dalgången öster om backarna.

2016-12-15

Dnr: 511-891-16

Trakten har varit bebyggd åtminstone sedan järnåldern, troligen redan sedan bronsåldern. Om detta vittnar flera gravfält från denna tid i form av högar och stensättningar. Husby ingick sannolikt under vikingatiden i kungens godscomplex, det s.k. Uppsala öd. Backarna är riksintressanta för kulturvården.

Beteskontinuiteten är mycket lång. Häradskartan från mitten av 1800-talet visar att platsen då, liksom nu, utgörs av öppna betesmarker med ett fåtal träd. Lagskifteskartan från 1844 klassificerar marken som "afrösningsjord". Detta innebär att marken varken brukades som äng eller åker, utan med största sannolikhet som betesmark.

Denna långa kontinuitet har gjort torrbacksfloran särskilt artrik. I fältskiktet noterades 2004 bl.a. flentimotej, färgkulla, röllika, liten och stor blåklocka, harklöver, smultron, bockrot, gul- och vitmåra, gullris, gullviva, brudbröd, backnejlika, ängsskallra, gråfibbla, ängsvädd, backklöver, darrgräs, vårbrodd, korskovall, solvända, piggstarr och tjärblomster. Den mer hedartade vegetationen med renlav, ljung, bergsyra och lingon förekommer på spridda ställen i framförallt de sydöstra delarna av Långbergsbacken och på hela Horsberget. Även svamprikedomen är stor med sällsynta, hävdberoende arter såsom scharlakansvaxskivling, rodnande lutvaxskivling och fager vaxskivling. Några arter föredrar låga vegetationsskikt och gynnas av ett ganska hårt betestryck, bl.a. ljusskivig lerskivling, trubbfingersvamp, backnopping och lädervaxskivling. På kullarna växer ett fåtal spridda träd och buskar, såsom tall, björk, lönn, rönn, en och ek. Ett par träd är skyddade genom stängsling. På vissa ställen förekommer ganska täta snår av hallon- och rosbuskar.

I dagsläget är beteshävden svag till måttlig. Här och var finns ställen med hög vegetation (t.ex. mjölkört, sly och busksnår). Mjölkörten indikerar också att marken där den växer är relativt näringsrik. Stora delar av området har under en period haft ett mycket tätare träd- och buskskikt än i dag. Under 1960-talet röjde man bort många barrträd och enar. Även under senare år har röjningar av sly och snår ägt rum. Horsbergets sydsluttning har hela tiden klarat sig undan igenväxning och har därför behållit artrikedomen. Den delen har troligen fungerat som spridningsrefugium till resten av området.

De tre olika Natura 2000-naturtyperna som förekommer inom Lena-Husby är svåra att skilja åt i avgränsade delområden, då de förekommer i en småskalig mosaik.

Naturbetesmarkerna i Lena-Husby tillhör de mest värdefulla och viktiga i länet, på grund av den synnerligen artrika floran och förekomsten av sällsynta ängssvampar. Platsen är även kulturhistoriskt mycket värdefull. Lena-Husby Natura 2000-område förväntas därför väl bidra till att behålla en gynnsam bevarandestatus för naturtyperna i länet.

2016-12-15

Dnr: 511-891-16

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Lena-Husby är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges nedan. Även prioriterade bevarandeåtgärder anges nedan.

Länsstyrelserna ska enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ta fram bevarandesyften för alla Natura 2000-områden. Bevarandesyftet används tillsammans med beskrivningarna av områdets livsmiljöer och arter vid tillståndsprövningar som rör området, enligt 7 kap 28a – 29 §§ miljöbalken.

Bevarandesyftet ger även vägledning om hur myndigheterna behöver arbeta för att prioritera Natura 2000-områden i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Prioriterade bevarandevärden:

- Naturtyperna 4030 torra hedar, 6210 kalkgräsmarker och 6270 *silikatgräsmarker.

Motivering: Öppen betesmark med extremt lång kontinuitet. Förekomst av rödlistade ängssvampar

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Fortsatt årligt bete.
- Hävdberoende naturtyper bör hävdas regelbundet.
- Røjning av betesmarken, med sparande av en del buskar och eventuellt blommande/bärproducerande träd, framför allt enbuskar, rosbuskar, hagtorn, rönn och sälg.
- Försiktig avverkning av träd för att gynna ängssvampar.
- Grova träd hålls fria från igenväxningsvegetation.
- De fornlämningar som finns i området ska hållas fria från träd och buskar.

Beskrivning av naturtyper

4030 – Torra hedar (0,7 ha)

Torra till friska hedar på näringsfattiga jordar, betingade av bete, bränning m.m. Naturtypen kan vara dominerad av ljung, annat ris, gräs, eller en kombination av dessa. Hedar med hävdgynnade naturvärden är beroende av fortsatt hävd i form av återkommande røjning eller bränning samt ett visst mått av markstörning.

I naturtypen får inte förekomma gödsling, stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av för naturtypen främmande arter.

2016-12-15

Dnr: 511-891-16

6210 – Kalkgräsmarker (0,7 ha)

Torra-friska, hävdpräglade gräsmarker i kalkrik jordmån med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i en hävdpräglad miljö är ofta ganska hög men överstiger inte 30 %. Kalkgräsmarkerna är ofta mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter och ängssvampar. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Typiska arter på frisk mark är bl.a. olika orkidéarter, brudbröd, ängshavre, vildlin, backklöver och solvända. I torra områden kan kalkmarkerna uppträda som olika typer av stäppartade torrängar med arter som ängshavre, brudbröd, backsmultron, backklöver, flentimotej och toppjungfrulin. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin.

Hot mot naturtypen utgörs främst av hävd som upphör under långa perioder samt gödningspåverkan som riskerar att helt förändra den typiska artsammansättningen. Andra hot är olämplig skötsel, till exempel alltför kraftig röjning av buskar och träd samt överbetning.

6270 – * Silikatgräsmarker (4,0 ha)

Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Markerna är torra till friska och naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, vilket präglar artsammansättningen. Vilka arter som förekommer beror också på geografisk placering och på underlaget. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Krontäckningen kan uppgå till 30 %.

Hot mot naturtypen utgörs främst av upphörd hävd och gödningspåverkan, vilka riskerar att helt förändra den typiska artsammansättningen och orsaka igenväxning. Andra hot är olämplig skötsel, till exempel alltför kraftig röjning av buskar samt överbetning.

Icke-naturtypsklassad areal (0,1 ha)

Ett avsnitt i södra delen av området är gödselpåverkad och klassas inte som naturtyp.

Bevarandemål

Totalarealen av naturtyperna 4030, 6210 och 6270 ska vara minst 5,4 ha. De betesgynnade arterna som finns i området ska finnas kvar i livskraftiga populationer. Exempel på sådana arter är: solvända, darrgräs, backklöver, backnejlika och korskovall. Dessa reagerar förhållandevis tidigt på utebliven hävd. Marken ska hållas så pass välhävdad att grässvålen inte luckras upp, eller att förna (t.ex. torrt gammalt gräs) ansamlas. Den öppna-halvöppna karaktären ska bevaras (och på vissa ställen återställas). Variationsrikedomen av buskar ska behållas, och hagmarksträden bör stå väl solbelysta.

Bevarandetillstånd idag

Med hänsyn till hävdhistoriken och den pågående skötseln anses bevarandetillståndet för naturtyperna i området vara gynnsam.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

- Upphört eller för svagt bete.
- Upphörd eller försvagad hävd i betesmark, igenväxning av öppna hävdade marker.
- Tillförsel av näringsämnen, vinterbete, tillskottsutfodring m.m.
- Skogsplantering.
- Tåktverksamhet.
- Markavvattning.
- Plöjning, uppodling.
- Insådd av främmande arter.
- Borttagande/upphört underhåll av kulturspår.
- Kalkning.
- Utsläpp eller spridning av kemikalier och bekämpningsmedel, avmaskningsmedel.
- Exploatering.
- Ökad kvävedeposition från luften.
- Trädföryngring (nya träd) på eller intill växtplatser för sällsynta ängssvampar.

Bevarandeåtgärder

Se prioriterade bevarandeåtgärder.

Bilaga

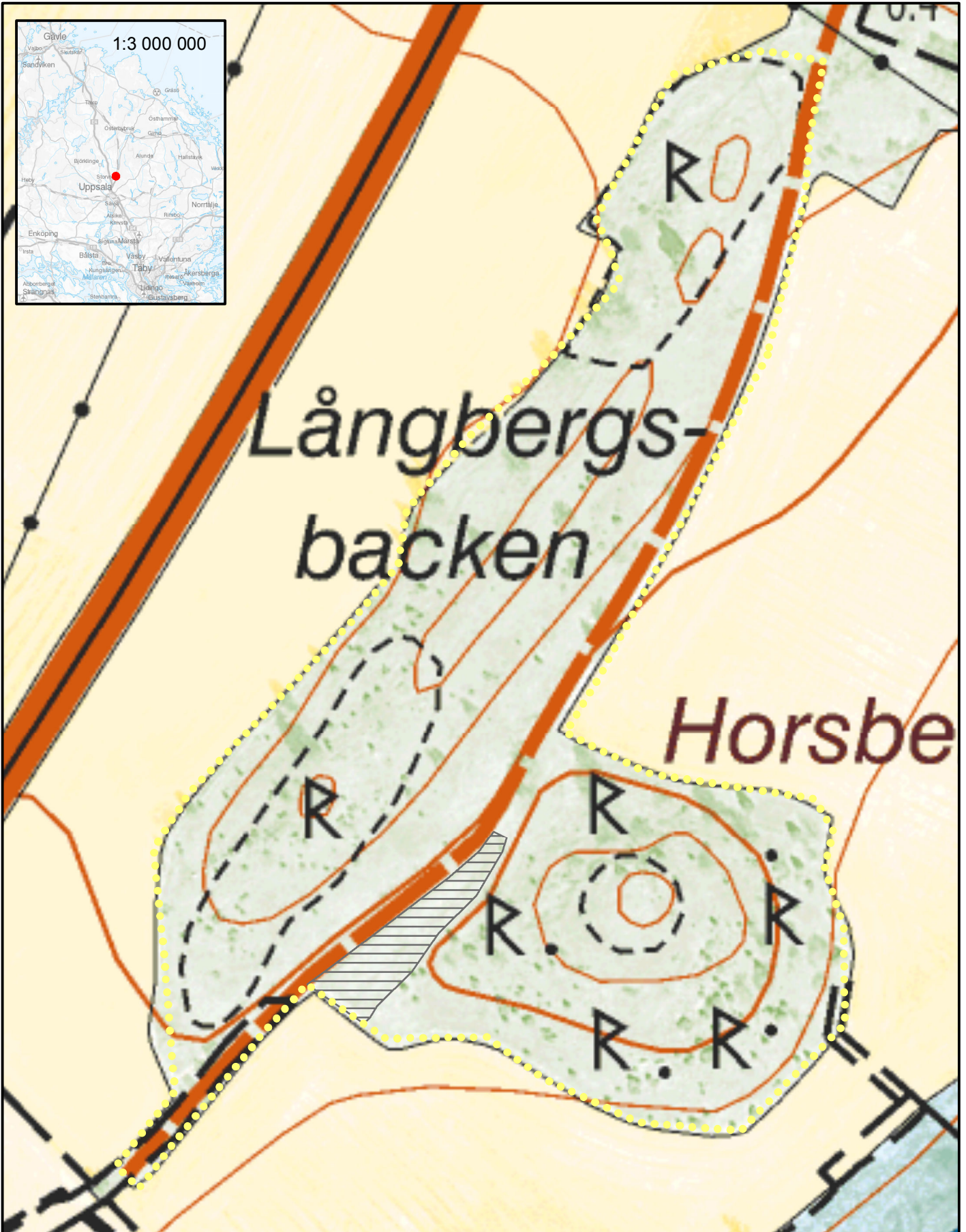
1. Naturtyper enligt Natura 2000.

Naturtyper

- Gräns Natura 2000
- Icke-naturtypsklassad

Naturtyperna 4030 Torra hedar, 6210 Kalkgräsmarker och 6270 *Silikatgräsmarker förekommer om vartannat i en mosaik. Strekat område är gödselpåverkat och ingår inte som naturtyp.

Bilaga 1. Naturtyper enligt Natura 2000. Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län, Bevarandeplan 2016-12-15, dnr 511-0891-16. **Natura 2000-området Lena-Husby, SE0210344**, Kommun: Uppsala.

0 10 20 30 40 Meter

1:2 000

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen